

Hanna Sarkkinen vas

Kirjallinen kysymys tupakoinnissa syntyvän muoviroskan vähentämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa poltettiin vuonna 2017 THL:n arvion mukaan verollisia savukkeita 4,1 miljardia kappaletta ja sikareita 199 miljoonaa kappaletta. Todellinen määrä oli suurempi, sillä tupakkaa ostetaan ja tuodaan myös ulkomailta. Tupakkatuotteiden kulutus on onneksi laskusuunnassa.

Tupakka ei ole ainoastaan terveysongelma, vaan se on myös ympäristöongelma. Tupakantuotannossa syntyvien ongelmien lisäksi tupakka aiheuttaa myös jäteongelmia. Iso osa Suomessakin poltetuista yli neljästä miljardista tupakasta päätyy polton jälkeen roskana ympäristöön. Arvion mukaan vuonna 2017 yli kolme miljardia tumppia päätyi luontoon. Siis kolme miljardia yksin Suomessa. Maailmanlaajuisesti luontoon arvioidaan päätyvän vuosittain 4,5 biljoonaa tumppia.

Savukkeiden filterit on tehty selluloosa-asetaatista. Selluloosa-asetaatti on muovia, joka ei luonnossa yleensä maadu. Tumpit eivät siis maadu, ja hajoaminenkin kestää vuosia. Yhden tupakan tumpin hajoaminen kestää keskimäärin puolitoista vuotta makeassa vedessä ja kolme vuotta merivedessä.

Tumpeissa on monia myrkyllisiä ympäristöön liukenevia kemikaaleja, kuten kadmiumia, arsenikkia ja lyijyä, joita jää tupakoitaessa filteriin. Kun tumpit heitetään maahan, tuuli ja sade kuljettavat ne vesistöihin, ja samalla tumpeissa olevat myrkylliset kemikaalit huuhtoutuvat vesistöjen ekosysteemiin. Lisäksi tumpit saattavat päätyä eläinten ravinnoksi ja olla niille vaarallisia. Arviolta 40 prosenttia kaikesta maailman rannoilta kerätystä roskasta liittyy tavalla tai toisella tupakoimiseen.

Paras keino vähentää tupakan aiheuttamaa muoviroskaa ympäristöstä on vähentää tupakointia sekä ohjata tupakantumpit roska-astioihin. Koska emme elä ihanteellisessa maailmassa, tulee meidän tunnustaa, että tupakointi ei ole heti loppumassa eivätkä kaikki tumpit päädy roskiin myöskään tulevaisuudessa.

Suomen ja EU:n tulisikin harkita sääntelyn muuttamista niin, että myytävien tupakkatuotteiden tulisi olla aidosti maatuvia ja ympäristölle vaarattomia. Se tarkoittaisi nykyisten selluloosa-asetaatti-muovifilttereiden korvaamista biomaatuvilla filtereillä. Se on mahdollista, sillä biohajoavia tupakanfilttereitä on jo kehitetty.

Kirjallinen kysymys KK 602/2018 vp

EU:n kertakäyttömuovituotteita koskeva direktiivi tuo mukanaan sääntelyä myös tupakan filtereille. Tupakantumpit tulevat laajennetun tuottajavastuun piiriin, eli käytännössä valmistajien edellytetään osallistuvan roskien siivoamisen, roskaantumista koskevan tiedon keräämisen sekä viestinnän kustannuksiin. Lisäksi valmistajat joutuvat osallistumaan tupakan filtereiden keräämisen ja kuljettamisen kustannuksiin.

Tuottajavastuun laajentuminen on tervetullutta, mutta voiko se toteutua käytännössä, kun tupakkaa kulutetaan hajautetusti joka paikassa ja kun ihmiset heittävät tumpit luontoon? Ei ole realistisia, että tupakkafirmat kulkevat luonnossa keräämässä roskaa. Pelkona on, että tuottajavastuu jää täysin kuolleeksi kirjaimiksi eikä sillä ole merkittävää vaikutusta tupakkaroskan vähentymiseen, kun tupakantumpeja ei tässä direktiivissä säädetä biohajoaviksi.

Ministeriö on luvannut käynnistää helmikuussa laajemman direktiivin toteuttamista koskevan kansallisen selvityksen, ja myöhemmin tänä vuonna alkaa direktiivin kansallinen toimeenpano. Suomen tulisi EU:ssa ajaa pakottavaa sääntelyä, jolla tupakanfilterit vaaditaan tehtäviksi biohajoavasta materiaalista. Mikäli asia ei etene EU-tasolla, tulee Suomen harkita kansallista sääntelyä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten voidaan vähentää tupakoinnin aiheuttaman muoviroskan määrää luonnossa,

onko tuottajavastuun laajentamisen sijaan tehokkaampaa säätää savukkeisiin pakollisiksi biohajoavat filterit ja

onko hallitus valmis ajamaan biohajoavia tupakan filtereitä EU-tason tai tarvittaessa kansallisen tason sääntelyyn?

Helsingissä 29.1.2019

Hanna Sarkkinen vas